

RAQAMLI SANOAT TARMOQLARINI MODELLASHTIRISH DASTURIY TA'MINOTI VA VOSITALARINI ISHLAB CHIQUISH

G'afurov Azizbek Aminjonovich¹, Orziqulov Shoxrux
Ismatullayevich², Fozilova Xayriniso Alisher qizi³

¹TATU (Muhammad Al-Xorazimiy nomidagi
Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti Kompyuter
Tizimlarini loyixalash fakulteti 2- kurs magistri

²TATU (Muhammad Al-Xorazimiy nomidagi
Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti Kompyuter
Tizimlarini loyixalash fakulteti 2- kurs magistri

³TATU (Muhammad Al - Xorazimiy nomidagi
Toshkent Axborot texnologiyalari universiteti Telekommunikatsiya
injeneringi fakulteti 2 - kurs magistri

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5822641>

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 01 - yanvar 2022

Ma'qullandi: 05 - yanvar 2022

Chop etildi: 10 - yanvar 2022

KALIT SO'ZLAR

*Iqtisodiyot, prototip
yaratish, kraudfanding,
raqamli iqtisodiyot,
raqamlashtirish, raqamli
texnologiyalar.*

ANNOTATSIYA

*Hozirgi kunda texnika va texnologiyalar borgan sari
rivojlanmoqda. Ushbu maqolada, iqtisodiyot va uning
tarmoqlarini raqamlashtirish va yangi texnika va
texnologiyalarni olib kirishni yoritib berilgan.*

Bugungi kunda texnika va texnologiyalar shu qadar rivojlanmoqdaki, kirib bormagan sohalar, ishg'ol qilmagan devorlar qolmagan. Albatta, iqtisodiyot sohasiga ham kirib keldi va biz yangi iqtisodiyotni kashf etdik. Biz bu iqtisodiyotni raqamli iqtisodiyot deb ataymiz. Raqamli iqtisodiyot - bu xo'jalik faoliyatini yuritish bo'lib, bunda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishdagi asosiy omil raqamlar ko'rinshidagi ma'lumotlar bo'lib, katta hajmdagi axborotlarni qayta ishlash va shu qayta ishlash natijasini analiz qilish yordamida har xil turdagi ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, texnologiyalar, qurilmalar, saqlash, mahsulotlarni yetkazib

berishda oldingi tizimdan samaraliroq yechimlar tadbiiq qilishdir. Boshqacha qilib aytgancha, raqamli iqtisodiyot bu onlayn xizmatlar ko'rsatish, elektron to'lovlar amalga oshirish, internet savdo, kraudfanding va boshqa turdagi sohalarni raqamli kompyuter texnologiyalarini rivojlanishi bilan bog'langan faoliyatdir.

Dasturiy ta'minotni ishlab chiqish, aniqlashtirish, loyihalash jarayoni, dasturlash, hujjatlashtirish, sinov va xatolarni tuzatish, yaratish va saqlash bilan shug'ullanadigan ilovalar, ramkalar yoki boshqa dasturiy ta'minot komponentlaridir. Dasturiy ta'minotni ishlab chiqish bu yozish jarayoni va saqlash

bu manba kodi, lekin kengroq ma'noda, kerakli dasturiy ta'minot kontsepsiyasi bilan dasturiy ta'minotning yakuniy namoyon bo'lishigacha, ba'zan rejalashtirilgan va tuzilgan jarayon. Shuning uchun dasturiy ta'minotni ishlab chiqishda tadqiqot, yangi ishlab chiqish, prototip yaratish, o'zgartirish, qayta ishlatish, qayta qurish, texnik xizmat ko'rsatish yoki dasturiy mahsulotlarni keltirib chiqaradigan boshqa har qanday tadbirlar bo'lishi mumkin.

Dastur turli maqsadlar uchun ishlab chiqilishi mumkin, eng keng tarqalgan uchta narsa:

- bu ma'lum bir mijoz biznesning ehtiyojlarini qondirish (masalan, maxsus dasturiy ta'minot),
- ba'zi bir potentsial to'plamining taxmin qilinadigan ehtiyojini qondirish uchun foydalanuvchilar (ish bilan tijorat va ochiq kodli dasturiy ta'minot)
- shaxsiy foydalanish uchun (masalan, olim dunyoviy vazifani avtomatlashtirish uchun dastur yozishi mumkin).

Ichki dasturiy ta'minotni ishlab chiqish, ya'ni rivojlanishi o'rnatilgan dastur iste'mol mahsulotlarini boshqarish uchun

ishlatiladigan kabi, ishlab chiqish jarayonini talab qiladi birlashtirilgan boshqariladigan jismoniy mahsulotning rivojlanishi bilan. Tizim dasturi dasturlar va dasturlash jarayonining asosida yotadi va ko'pincha alohida ishlab chiqiladi.

Yaxshilikka ehtiyoj sifat nazorati dasturiy ta'minotni ishlab chiqish jarayonining intizomi paydo bo'ldi dasturiy ta'minot, misolida keltirilgan tizimli yondashuvni qo'llashga qaratilgan muhandislik dasturiy ta'minotni ishlab chiqish jarayoniga paradigma.

Ko'p yondashuvlar mavjud dasturiy ta'minotni boshqarish, dasturiy ta'minotni ishlab chiqish hayot tsikli modellari, metodologiyalari, jarayonlari yoki modellari sifatida tanilgan. Bu palapartishlik modelining so'nggi yangiliklaridan farqli o'laroq an'anaviy versiyasidir tezkor dasturiy ta'minotni ishlab chiqishidir.

Xulosa qilib aytish mumkinki, iqtisodiyot biz uchun eng kerakli sohalardan biri ekanligini ko'rishimiz mumkin. Lekin biz uni rivojlantirishimiz uchun uni raqamlashtirishimiz kerak ekanligini anglamog'imiz zarur. Ya'ni agar uni raqamlashtiradigan bo'lsak maksimal darajada samaradorlikka erishamiz ekan. Bu esa xarajatlarni minimallashtirib, maksimal foydaga erishamiz degani

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://mininnovation.uz/oz/news/raqamli-iqtisodiyot-muammolar-va-imkoniyatlar>
2. <https://yuz.uz/uz/news/raqamli-iqtisodiyot-taraqqiyot-sari-qisqa-yol?view=huaweikompaniyasi-video-konferentsiya-aloqa-tizimi-hamda-maktab-oquvchilari-uchunplanshetlarni--begaraz-yordam-sifatida-taqdim-etdi>.
3. MuhammadjonButaboev, AkmaljonO'rinov, Farhodmulaydinov, IsroiljonTojimamatov "Rsqamliiqtisodiyot" darslik, 7-39 betlar
4. <https://www.texnoman.uz/post/raqamli-iqtisodiyot-nima.html>
5. Nishonqulov, S. F. O. G. L., & Solidjonov, D. Z. O. G. L. (2021). Ta'lim biznesida raqamli innovatsion texnologiyalar. Science and Education, 2(6), 233-238.